

## עבודה זרה דף כ"ה

מבררת הגמרא, מה הכוונה בכתוב שנאמר במעשה מלחמת יהושע עם חמשת המלכים הצרים על הגבעונים<sup>154</sup>, "וַיִּגְדֹּם הַשָּׁמֶשׁ וַיָּרֶחַ עִמָּד עַד יָקֻם גֹּי אֲיִבּוֹ הָלֵא היא כתובה על ספר הַשָּׁמֶשׁ<sup>155</sup>, מהו "ספר הַשָּׁמֶשׁ"? אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, זה ספר אברהם יצחק<sup>156</sup> ויעקב שנקראו ישרים, שנאמר<sup>157</sup> "תָּמֹת נַפְשֵׁי מֹות יִשְׂרָאֵל". ומבררת הגמרא היכן רמוז בספר בראשית שעתידי להיות ליהושע נס זה? ואומרת הגמרא, שנאמר בפסוק "וַיִּזְרְעוּ יְהוָה מְלֵא הַגִּזְיוֹן" אימתי יהיה מלא הגזיון? בשעה שעמדה לו חמה ליהושע<sup>158</sup>.

נס של העמדת השמש על ידי יהושע

ממשיכה הגמרא לדון בנס של העמדת השמש על ידי יהושע ואומרת שנאמר בפסוק "וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶשׁ בַּחֲצֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אָץ לָבוֹא כִּיּוֹם תָּמִים", ומשמעות הפסוק היא שהיו באותו היום שתי עכבות לשמש אחת בחצי השמים, דהיינו בחצי היום, ואחת סמוך לשקיעה. וכמה? אמר רבי יהושע בן לוי, שאותו יום היה עשרים וארבעה שעות מעלות השחר עד יציאת הכוכבים, שהלכה השמש שש שעות עד חצי השמים, ועמדה שש שעות, ואז הלכה עוד שש שעות עד הערב, ועמדה עוד שש שעות. וסך כל ההילוך הוא עשרים וארבע שעות, כמו יום ולילה של שאר ימים. רבי אלעזר אמר, שהיום היה של שלושים ושש שעות, הלכה השמש שש שעות ועמדה לשתיים עשרה שעות, ואז הלכה עוד שש שעות לעוד שתיים עשרה שעות. רבי שמואל בר נחמני אמר, ארבעים ושמונה<sup>159</sup>, שהלכה השמש שש שעות ועמדה שתיים עשרה שעות, והלכה עוד שש שעות, ועמדה עשרים וארבע שעות. ומדייק זאת, מכך שרק על העמידה של השקיעה נאמר "ולא אץ לָבוֹא כִּיּוֹם תָּמִים".

י"א שנחלקו על החלק שהתווסף ליום  
ויש שאמרו, נחלקו לגבי התוספת שהיתוספה על היום.  
רבי יהושע בן לוי אמר, שהתוספת הייתה עשרים וארבעה ויום תמים נאמר על העמידה, דהיינו שאחרי שש שעות, נעמדה לשתיים

154 והכא נקט לה משום דפליגי לעיל ר"ח ורבי שמואל בר נחמני במדרש פסוקא ד'וישרנה' ופליגי נמי במדרש ד'ויעמד השמש'; 'וידום' = שתק; מלומר: שירה שבכל עת לכתו אינו שותק, ובעמידתו שותק, ויהושע אומר שירה בשבילה, דכתיב 'אז ידבר יהושע לה' ביום תת ה' וגו' (יהושע י, יב) –

155 שעתידי ליעשות לי נס

156 היינו ספר בראשית: שמעשה אבות כתובים בו

157 בלעם מבקש על עצמו שימות מיתה של גויעה כמותן

158 יהושע – משבט אפרים בא, כדכתיב (במדבר יג, ח) 'למטה אפרים הושע בן נון' וכתוב באפרים: 'זורעו יהיה מלא הגזיון': כל הארצות נתמלאו מיראתו ומאימתו: זרעו של אפרים יהיה מלא הגזיון: אדם נוצח כאן מלחמה ואין בני אספמייא יודעין בה, אבל בשעה שעמדה לו חמה ליהושע – נראה לכל העולם ויראו מפניו

159 ד'יום תמים' דקרא – אשהיה דשקיעה קאי, וקמייא דלא כתיב ביה 'כיום תמים' – סתם עמידה שנים עשר שעות, כעמידה שדרכו לעמוד ולשתוק בלילה

עשרה, ושוב הלכה שש שעות ונעמדה לשטים עשרה. ואם כן העמידה הייתה כיום תמים. רבי אלעזר אמר, שהתוספת הייתה שלשים ושש שעות, כיוון שהשמש הלכה שש שעות ונעמדה לשטים עשרה שעות, והלכה עוד שש שעות ונעמדה לעשרים וארבע שעות. ויום תמים נאמר על העמידה של לא אף לבוא, והראשונה הייתה שטים עשרה כתורת לילה.

רבי שמואל בר נחמני אמר, שאותו יום היה של ארבעים ושמונה שעות, כיוון שהלכה השמש שש שעות ועמדה עשרים וארבעה, ואז הלכה עוד שש שעות ועמדה עשרים וארבעה, והוא סבר ש "כיום תמים" נאמר על העמידה של "ולא אף לבוא". אבל מקיש בין העמידה של חצי השמים לעמידה שבערב, ולכן סובר ששתיהן שווים בשיעורם.

חמה עמדה גם למשה ולנקדימון בן גוריון  
מביאה הגמרא ששנינו בברייתא, כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו חמה למשה ולנקדימון בן גוריון<sup>160</sup>.  
אומרת הגמרא לגבי יהושע זה נאמר בפסוק, ועל נקדימון בן גוריון יש גמרא<sup>161</sup>, אך מניין שגם למשה נעמדה? אומרת הגמרא שלומדים זאת בגזירה שווה, נאמר במלחמת סיחון "היום הזה אכלת פת פתך", ונאמר ביהושע "היום הזה אכלת פתך". ורבי יוחנן אמר, שכך לומדים את הגזירה שווה, נאמר במשה "אכלת פת פתך", ונאמר ביהושע "היום הזה אכלת פתך". רבי שמואל בר נחמני אמר, לומדים זאת מהפסוק עצמו שנאמר בו "אשר ישמעון ושמעון וקנזי וחלוי מפניך", ששמעון בשעה שעמדה לו חמה למשה. שואלת הגמרא, איך יתכן שהיה עוד עמידות כאלה, הרי נאמר במעשה יהושע, "ולא היה כיום שהוא לפניו ואחריו"? מתרצת הגמרא, או שאפשר לומר שהכוונה שלכל כך הרבה שעות לא עמדה. או שאפשר לומר, שאבני ברד לא היו אצל משה, כמו שנאמר אצל יהושע.

ספר הישר שנאמר בקינת דוד על שאול, "ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הנשר", מהו ספר הישר?  
אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, זה ספר אברהם יצחק ויעקב, שנקראו ישרים, שנאמר "תמות נפשי מות ישרים". והיכן רמזו בספר בראשית שהיו בני יהודה לוחמי קשת? שנאמר "ידך בערף אביך", ואיזו היא מלחמה שצריכה יד כנגד עורף? הוי אומר זו קשת<sup>162</sup>. רבי אלעזר אומר, זה ספר משנה תורה. והטעם שנקרא ספר הישר, משום שכתוב בו "ועשית הנשר והטוב בעיני ה'". והיכן רמזו בספר דברים שהיו בני יהודה לוחמי קשת? שנאמר "ידיו רב לו". ואיזו היא מלחמה

160 לא מנה את יעקב לפי שלא היו בו תשלומים, ולא מנה את חזקיה או שהשעות שנתעכב היו לתשלומים למה שעמדה החמה בימי אחז. ודר"ר אלחנן מפ' לפי ששם השמש לא עמדה אלא הלכה לאחוריה. תוס'.

161 שהלווהו הגמון (אחד) עשר מעינות כו' במסכת תענית בפרק 'סדר תעניות אלו' (דף יט:);

162 המושך בקשת – נותן ידיו כנגד עיניו, דהיינו מול העורף.

שצריכה שתי ידיים? הוי אומר זו קשת.

רבי שמואל בר נחמני אמר, 'ספר הישר' זה ספר שופטים, שכתוב בו "בַּיָּמִים הָהֵם אִין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הָיָה עָלָיו יָדָיו בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה", ורמוזו בספר שופטים שהיו בני יהודה לוחמי קשת, שנאמר "לִמְעַן דַּעַת דְּרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְלִמְדָם מִלְחָמָה" ומלחמה שצריכה לימוד זו קשת. והפסוק דיבר על שבט יהודה שנאמר בתחילת ספר שופטים, "מִי יַעֲלֶה לָנוּ וְכוּ' לְהִלָּחֵם בּוֹ, וַיֹּאמֶר ה' יְהוּדָה יַעֲלֶה" ואם כך, סתם מלחמה שנאמרה בספר שופטים היא מלחמת יהודה.

מהו הפירוש "וְהָעֲלִיָּה" מביאה הגמרא מחלוקת נוספת שנחלקו אותם אמוראים בהסבר הפסוק, "וַיָּקָם הַטַּבַּח אֶת הַשּׁוֹק וְהָעֲלִיָּה וַיָּשֶׂם לִפְנֵי שְׂאוּל", רבי יוחנן אומר שהכוונה במילה "וְהָעֲלִיָּה" היא ששם לפניו את השוק ואת האליה שנשמכת על השוק<sup>163</sup>. ורבי אלעזר אומר, הכוונה ששם לפניו את השוק ואת החזה, והניח את חזה על השוק, כדי שיוכל להניפו<sup>164</sup>. ורבי שמואל בר נחמני אמר, הכוונה ששם לפניו את השוק ואת כף הירך הנמצאת על השוק.

באיזה אופן אסרו לאשה להתייחד עם גוי  
למדנו במשנה, שאסרו על אשה להתייחד עם העובדי כוכבים. ומבררת הגמרא באיזה מקרה אסרו, אם הכוונה לייחוד עם אדם אחד הרי גם עם ישראל זה אסור, כפי ששנינו לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים, לפי שהנשים דעתן קלות ושתייהן תתרצינה לעבירה? ואמרת הגמרא<sup>165</sup>, כוונת המשנה לאסור ייחוד אף עם שלושה עובדי כוכבים שבישראל הדבר מותר, בין בעיר בין בדרך<sup>166</sup>. שואלת הגמרא, הרי גם בישראל אם הם פרוצים גם עם יותר משתיים אסור להתייחד. כפי ששנינו אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. שאמר רב יהודה אמר שמואל, שההיתר הוא רק בכשרים, אבל בפרוצים אפילו עשרה לא. שכך היה מעשה שעשרה אנשים פרוצים הוציאו אשת איש מהעיר במטה, כעין קוברי מת, כדי שלא יבינו שמוציאים אותה לעבירה, ואם כך מה החידוש בעובדי כוכבים? עונה הגמרא, מדובר שאשתו של העובד כוכבים נמצאת עמו, עובד כוכבים אשתו לא מקפידה כיוון שגם היא מזונה, ולכן לא משמרתו. אבל ישראל אשתו משמרתו, ולכן מותר להתייחד עם ישראל, כשאשתו עימו.

163 ו'שוק' הוא עצם של צומת הגיד הממוצע בין קולית לארכובה, ואיברים התחתונים סומכין את העליונים

164 וההיא סעודתא – אף על פי דובח הוה, כדכתיב (שמואל א ט, יג) 'כי הוא יברך הובח' – לא הוה חזה ושוק דיידו לכהן, דבמה קטנה הוה, וקיימא לן בפרק בתרא דזבחים (דף קט:): 'חזה ושוק בבמה גדולה ואין חזה ושוק בבמה קטנה'

165 עמוד ב'

166 אבל תרי: בעיר – אין, בדרך – לא: שמה יצטרך אחד מהן לנקביו, ונמצא אחד מהן יתייחד עם הערוה; בפרק 'עשרה יוחסין' (קדושין דף פא.)):

שואלת הגמרא, הרי גם ללא חשש עבירה אסור להתייחד

עם עובד כוכבים, שמא יהרוג? אמר רבי ירמיה, מדובר

באשה יפה וקרובה למלכות, שמפחדים ממנה ולא יהרגוה, אבל משום עריות חוששים כיוון שהיא יפה, וצריך להשמיענו שאסור לה להתייחד שמא תתפתה<sup>167</sup>.

רב אידי אמר, אשה כלי זיינה עליה דהיינו שאף אם אינה קרובה למלכות לא

בין האנשים ולא בין הנשים הגוי לא הורג אותה, אלא בא עליה, וללא האיסור

להתייחד עמו אין חשש לרציחה. ומבארת הגמרא, שהיוצא להלכה ממחלוקתם,

באשה הקרובה למלכות ואינה יפה. לרבי ירמיה מותר להתייחד עמה שאין חשש

שיהרגנה שקרובה למלכות ואין חשש שיבוא עליה שאינה יפה, ולרב אידי אסור

שגם למכוערת אסור להתייחד<sup>168</sup>. מביאה הגמרא ברייתא כראייה לרב אידי בר

אבין, האשה אף על פי שודאי לא יהרגוה, שהרי כלי זיינה עליה לא תתייחד

עימה, מפני שחשודים על העריות<sup>169</sup>.

167 אבל באשה שאינה חשובה בין האנשים אף שחשובה בין הנשים משום יש גם חשש משום רציחה, שמא יבוא עליה ואחר כך ירצחנה, ולא סובר רבי ירמיה שאשה כלי זיינה עליה. רש"י ועיין עוד לקמן בנפ"מ שמביאה הגמרא.

168 כך פירש"י. ובתוס' מקשה שלא מצינו בשבוייה לחלק בין יפה ללא יפה, ועוד מק' עייש". ולכן מפרש שהנפק"מ באשה חשובה למלכות לגבי התייחדות עם אנשים, ושאינה חשובה להתייחד עם נשים.

169 והיינו כרב אידי בר אבין; 'השלום עמה' משמע היא נושאת את שלומה, ואינה צריכה שלום מלכות